

Допуна извештаја о активностима Тужилаштва за ратне злочине у вези са
кривичним оптужбама
- на основу тачке 1.4.1.9. ревидираног Акционог плана за Пг 23-

Тужилаштво за ратне злочине сачињавањем овог извештаја наставља спровођење активности из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23, као и активности из ревидиране Тужилачке стратегије (2022-2026). Извештај је сачињен у складу са унапред утврђеном методологијом извештавања и представља осврт на најважније активности у погледу решавања оптужби, с тим што је допуњен и другим важним активностима које је потребно приказати како би се реално сагледао контекст рада Тужилаштва.

Извештај се надовезује на претходно сачињене извештаје о оптужбама који су јавно објављени на интернет страници овог тужилаштва и обухвата податке о напретку у процесуирању ратних злочина, у смислу приказа нових оптужења и пресек стања у односу на раније започете поступке који су се пред надлежним судовима водили по оптужницама ТРЗ. Извештај приказује податке по фазама кривичног поступка, првенствено у погледу оптужби (односно оптужења) и одлукама надлежних судова у новим поступцима, као и оним у којима је дошло до промене од последњег извештаја који је сачињен у децембру 2021. године.

Основни циљ његовог сачињавања је повећање транспарентности у раду Тужилаштва, на процесуирању ратних злочина извршених током сукоба на територији бивше СФРЈ у периоду од 1991. до 1995. године и АП КиМ у периоду од 1998-1999. године.

Тужилаштво континуирано ради на свом основном задатку који подразумева откривање и процесуирање учинилаца ратних злочина. Осим основних закона које примењује у свом раду као што су Законик о кривичном поступку, Кривични законик, Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине и других закона и подзаконских прописа, Закон о јавном тужилаштву, а посвећеност процесуирању ратних злочина одређена је и кроз примену стратешких докумената као што су Национална стратегија за процесуирање ратних злочина (2021-2026) коју је, заједно са пратећим Акционим планом усвојила Влада Републике Србије у октобру 2021. године, као и Тужилачка стратегија за истрагу и гоњење ратних злочина која је ревидирана крајем 2022. године.

Истражни поступци

Тужилаштво је на крају 2022. године спроводило истраге против 68 лица. Оне се односе на догађаје са територије Републике Хрватске, Босне и Херцеговине и подручја АП Косово и Метохија, а обухватају већином кривична дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 КЗ СРЈ и ратни злочин против ратних заробљеника из чл. 144 КЗ СРЈ.

Против непознатих учинилаца воде се истраге у 17 предмета.

Пет предмета и два предмета категорије 2 је евидентирано на основу пренетих доказа који су у претходном периоду достављени овом Тужилаштву од стране надлежних државних органа Босне и Херцеговине. Такође, у претходном периоду Тужилаштво Међународног резидуалног механизма за кривичне судове доставило је Тужилаштву за ратне злочине обимну документацију и доказе у вези са два предмета категорије II прослеђена из Босне и Херцеговине.

Истраге које су покренуте током 2022. године односе се на догађаје који су се одиграли на територији Босне и Херцеговине, Републике Хрватске и на територији АП КиМ.

Истраге су, између осталог, покренуте против појединих осумњичених и због постојања основа сумње да су у оквиру кривичног дела ратног злочина против цивилног становништва из члана 142 ст.1 КЗ СРЈ, извршила више радњи са елементом сексуалног насиља.

Према ревидираној Тужилачкој стратегији (2022-2026) ови предмети свакако ће имати приоритет. У овим поступцима поступаће се са посебном хитношћу, а за те жртве Тужилаштво ће се залагати да добију статус посебно осетљивих сведока. Такође је планирано да се у оваквим предметима, већ пре подизања оптужнице, иницира вештачење од стране вештака одговарајуће струке у циљу достизања могућности да остваре имовинскоправни захтев већ у кривичном поступку. У том смислу предвиђено је и доношење писаног упутства за поступајуће носиоце јавнотужилачке функције.

Такође, истраге су током 2022. године покренуте и у односу на лица високог ранга у војсци, а обухватају више различитих радњи извршења и велики број оштећених.

Између осталог, једна од истрага покренутих против високорангираног војног лица обухвата догађаје широких размера, са нападом на цивилно становништво, њихово изгладњивање, протеривање, уништење имовине, гранатирање и лишење живота већег броја цивила.

Истраге су у извештајном периоду покренуте и у вези догађаја на подручју Р Хрватске, где су осумњичени, кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба, уништавали у великим размерама имовину цивилног становништва и културне споменике под посебном заштитом међународног права. Ова истрага обухвата и догађаје у којима је лишено живота више лица.

Донетим наредбама обухваћена су лица различитих рангова у војсци и полицији, односно различитих положаја и одговорности које су имали у време извршења кривичних дела која им се стављају на терет.

Током 2022. године одбачене су 2 кривичне пријаве (у предмету Кт.1/17 и Кт.2/22) против 2 лица, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 144 КЗ СРЈ, а једно због кривичног дела из члана 148 КЗ СРЈ.

Истрага је у прекиду у 30 предмета према 133 осумњичена лица, а главни разлог за прекид је недоступност осумњичених лица која се, према расположивим подацима, не налазе на територији Републике Србије. Највећим делом ради се о лицима која имају држављанство Републике Хрватске, Босне и Херцеговине или су у питању Албанци, са држављанством Републике Србије чије је последње познато пребивалиште било на подручју АП КиМ. У наведеним предметима до доношења одлуке о прекиду прикупљени су сви докази о кривичном делу и о кривичној одговорности осумњичених до којих се могло доћи. Истрага у овим предметима ће се наставити одмах по престанку сметњи које су прекид проузроковале.

2. ОПТУЖНИЦЕ

2.1. Нове оптужнице (подигнуте у периоду од 01.01.2022. до 31.12.2022.)

Тренутно се пред Одељењем за ратне злочине Вишег суда у Београду воде поступци по оптужницама Тужилаштва за ратне злочине у односу на 43 лица.

Током 2022. године Тужилаштво за ратне злочине подигло је оптужнице за злочине извршене на различитим територијама и у односу на лица српске, хрватске и бошњачке националности:

- *Предмет „Петровачка цеста“*

Оптужница број 1/22 дана 01.02.2022. године подигнута је против четири окривљена лица, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ. Окривљенима се ставља на терет извршење ратног злочина

против цивилног становништва, издавањем наређења да се изврше авионски напади на цивилно становништво у два наврата, којом приликом је дана 07.08.1995. године у месту Бравско, локалитет Капљух, општина Босански Петровац, Босна и Херцеговина ракетним нападима убијено 10 цивилних лица и рањено 15 лица. Даном 08.08.1995. године у месту Сводна, општина Босански Нови, Босна и Херцеговина, извршен је авионски напад по избегличкој колони којом приликом је убијено три цивилна лица и рањено девет лица.

Оптужница је одбачена решењем Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине, на основу члана 338 ЗКП.

Затим је против истих лица подигнута је нова оптужница дана 18.02.2022. године, а предмет је добио нов Кт.бр. 2/22.

Након што је поступајући по налогу суда, Тужилаштво предузело неопходне процесне радње, наведену оптужницу надлежни суд је потврдио од 03.06.2022. године.

У наведеном предмету одржано је припремно рочиште. Оно што је специфично за овај поступак јесте да је предложена примена института суђења у одсуству на основу одредбе члана 381 Законика о кривичном поступку.

Након припремних рочишта и то неодржаног рочишта од 14.10.2022. године и одржаног рочишта од 16.11.2022. године, суд је одржано главни претрес 26.12.2022. године и проценио да се у конкретном случају нису стекли законски услови за заказивање главног претреса, јер је претходно потребно одлучити о предлогу Тужилаштва да се окривљеним лицима суди у одсуству, будући да су окривљена лица недоступна правосудним органима Републике Србије.

Тренутно се још увек чека одлука суда о поднетом предлогу.

Оптужена су лица високог и вишег војног ранга, а по доношењу одлуке о предлогу Тужилаштва, јавности ће бити доступни потпунији подаци.

- ***Предмет „Ракитје“***

Оптужница Кт.бр. 3/22 подигнута је против окривљеног Б.Т. дана 03.03.2022. године због оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗ СРЈ.

У конкретном случају постоји оправдана сумња да је окривљени у периоду од 14.09. до 01.10.1991. године у Загребу, као припадник хрватских оружаных формација - тзв. «Збора народне гарде» (ЗНГ) током оружаног сукоба који није

имао карактер међународног, према ратним заробљеницима – војницима на редовном одслужењу војног рока у ЈНА који су претходно положили оружје и предали се, у насељу Ракитје у објекту ЗНГ и МУП РХ, где су потом спроведени, вршио застрашивање, мучење, телесно повређивање, те поступао на нарочито увредљив и понижавајући начин, а у односу на једног војника ЈНА извршио убиство.

Оптуженом се суди у одсуству, а главни претрес је отпочео дана 07. октобра 2022. године. До сада је саслушано више сведока и оштећених лица.

У оба ова поступка велики проблем представља изостанак сарадње правосудних органа Републике Хрватске са правосудним органима Републике Србије, упркос потписаним билатералним споразумима и меморандумима и ратификованим међународним конвенцијама.

Разлог представља „Закон о ништетности одређених правних аката правних тијела бивше ЈНА, бивше СФРЈ и Републике Србије“ који је донео Сабор Републике Хрватске 21.10.2011. године. Тим Законом се ускраћује било каква сарадња и међународна правна помоћ правосудних органа Републике Хрватске са правосудним органима Републике Србије у случају да су окривљени држављани Републике Хрватске. То готово да онемогућава прикупљање доказа који се односе на ратне злочине где су потенцијални окривљени држављани Републике Хрватске, а свакако онемогућава достављање позива и комуникацију са окривљенима који су држављани Републике Хрватске.

Циљ овог Закона је онемогућити домаћим правосудним органима сарадњу са правосудним органима Републике Србије у односу на ратне злочине за које се терете држављани Републике Хрватске. То и јесте један од кључних разлога дуготрајног трајања предистражног и истражног поступка који спроводи Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије.

- ***Злочин на територији општине Јајце***

Оптужница Кт.бр. 4/22 поднета је против окривљених Ј.Ј. и П.С. дана 27.04.2022. године. Ради се о поступку у ком је истрага спроведена у Босни и Херцеговини, а по потврђивању оптужнице од стране суда БиХ, предмет уступљен Тужилаштвоу за ратне злочине на даље поступање.

Окривљенима се ставља на терет извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ. Оптужница је подигнута услед постојања оправдане сумње да су окривљени кривично дело извршили на подручју БиХ, општина Јајце, при чему су радње

извршења предузели тако што су, кршећи првила међународног права за време рата и оружаног сукоба, чинили убиства и намерно наносење снажног, телесног, душевног бола, повреде телесног интегритета оштећених и пљачкање имовине.

У наведеном догађају лишена су живота 23 лица, док је 4 лица задобило тешке телесне повреде.

Поступак се налази у фази главног претреса и до сада је испитано више сведока оптужбе.

- ***Предмет „Вишеград“***

Поступак по оптужници Ктo.бр. 5/22 од 29.03.2022. године је покренут против окривљеног Т.С. због оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 КЗ СРЈ. Окривљеном се ставља на терет да је, за време немеђународног оружаног сукоба на територији БиХ, као припадник полиције Републике Српске, на територији општине Вишеград, заједно са неколико других лица, вршио противзаконита затварања цивила по основу дискриминације засноване на етничкој припадности. Поводом тог догађаја, пет лица се и даље води као нестало.

Отпочет је главни претрес пред надлежним судом, а у досадашњем току извршен је увид у исказе сведока који су у међувремену преминули.

- ***Предмет „Баковица“***

Оптужница Ктo.бр. 6/22 поднета је дана 28.06.2022. године против окривљеног Д.П. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. КЗ СРЈ. Окривљеном се ставља на терет да је за време унутрашњег сукоба на територији АП КиМ, као припадник такозване „Ослободилачке војске Косова“, заједно са више нн припадника, према једном оштећеном лицу, ког је претходно одвео из његове куће, нечовечно поступао, физички га злостављао и телесно повређивао на различите начине, у времену и месту ближе описаним у оптужници, те заједно са другим нн припадницима тзв. ОВК, предузимао друге радње извршења ближе описане у предметној оптужници.

Након ефикасно спроведеног првостепеног поступка, окривљени је оглашен кривим и осуђен на казну затвора у трајању од 2 године, а поступак се у моменту сачињавања извештаја налазио у жалбеној фази, пред другостепеним судом.

- ***Предмет „Ловас 2“***

Оптужница Ктo.бр. 7/2022 против окривљеног Д.Л. поднета дана 06.09.2022. године потврђена је од стране надлежног суда, а резултат је темељне истраге коју је спровело Тужилаштво за ратне злочине.

Окривљени је у време извршења кривичног дела био високорангирано војно лице - командант 2. пролетерске гардијске моторизоване бригаде ЈНА у чину потпуковника, а у конкретном случају постоји оправдана сумња да је наредио да се изврши напад на село Ловас, Република Хрватска и на тамошње становништво које није било део оружаних снага и није учествовало у оружаном сукобу, па су снаге под командом окривљеног поступајући по наведеној наредби, извеле напад на село и том приликом ватреним оружјем лишили живота најмање 7 цивила.

Поступак се налази у фази припремног рочишта.

- ***Предмет „Босанска Крупа – Доњи Дубовик“***

Оптужница Ктo.бр. 8/22 подигнута је дана 14.11.2022. године против оптуженог К.М. због оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст. 1 КЗ СРЈ.

Оптуженом се ставља на терет да је током ратног стања у Босни и Херцеговини, за време оружаног сукоба између војске и полиције Српске Републике БиХ, а потом Републике Српске и Армије Републике Босне и Херцеговине, у општини Босанска Крупа у временском периоду од јула 1992. до септембра 1992. године, у својству припадника резервног састава полиције при Станици јавне безбедности Босанска Крупа, поступао супротно правилима међународног хуманитарног права, кршећи одредбе заједничког члана 3. Женевских конвенција од 12.08.1949.године, те да је у другој половини јула 1992. године, из логора Омарска, ради наводне размене која је требало да се обави, изведено 44 логораша, цивила бошњачке и хрватске националности, који су на путу за размену, по наредби оптуженог изведени из минибуса у ком су се налазили, након чега су везани жицом, а потом и спроведени до јаме „Лисац“, где су из ватреног оружја лишени живота. Њихова тела су 2000. године пронађена и идентификована. Поред тога, окривљеном се ставља на терет да је заједно са још једним лицем, почетком августа 1992. пресрео седам цивила бошњачке националности и лишио их живота, а њихова тела су 2000. године пронађена и идентификована прилоком приликом ексхумације у месту Доњи Дубовик.

У наведеном предмету заказано је припремно рочиште.

- ***Догађај у селу Борковац***

Оптужница Ктo.бр. 9/22 подигнута је дана 23.11.2022. године против окр. Н.С. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 КЗ СРЈ. Оптуженом се ставља на терет да је дана 20.05.1992. године у селу Борковац, општина Братунац, за време оружаног сукоба немеђународног карактера у БиХ између Војске Републике Српске са једне стране и Армије БиХ и Хрватског вијећа одбране са друге стране, кршећи правила IV Женевске конвенције, мучио, нечовечно поступао, пљачкао имовину становништва и са умишљајем помагао у вршењу убистава цивилног становништва бошњачке националности.

Против истог лица већ се води кривични поступак пред надлежним судом, за истоврсно кривично дело.

- ***Догађај у месту Петковци***

Дана 20.12.2022. године подигнута је оптужница Ктo.бр. 10/22 против окривљеног Ј.М. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. КЗ СРЈ. У наведеном предмету Тужилаштво и окривљени су закључили споразум о признању кривичног дела, након чега је оптужница заједно са списима и споразумом достављена суду на даљи поступак и одлуку. Наведени споразум је прихваћен одлуком суда дана 13.01.2023. године, па је окривљеном изречена казна затвора у трајању од 5 година. Наведена пресуда постала је правноснажна дана 07.02.2023. године.

Предмет оптужења је више догађаја у којима је страдало више стотина цивила, а окривљени је осуђен је је, заједно са њим припадницима чете војне полиције Зворничке бригаде и припадницима других јединица ВРС, у објектима у зони одговорности Зворничке бригаде, држао затворене претходно заробљене припаднике Армије БиХ и цивиле мушког пола, њих преко 100, које су спровели до оближњих локација, па су ова лица, употребом ватреног оружја, лишена живота на локацији Црвене бране у Петковцима, од стране њих припадника Војске Републике Српске.

- ***Предмет Горажде***

Након преузимања кривичног гоњења од правосудних органа Босне и Херцеговине, уређена је и подигнута оптужница Ктo.бр. 11/2022 дана 21.12.2022. године против опт. М.Л. Оптужница је прошла фазу преиспитивања пред судом Босне и Херцеговине, где је правноснажно потврђена.

Окривљеном се ставља на терет извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, а у питању је кривично дело са елементом сексуалног насиља. Припремно рочиште је заказано за 09.03.2023. године, након чега ће оптужница бити јавно доступна уз претходну анонимизацију.

ПОСТУПЦИ ПО РАНИЈЕ ПОДИГНУТИМ ОПТУЖНИЦАМА који су у току

1. Поступак по оптужници Ктрз. бр. 4/10 од 10.09.2010. године у предмету „Ћушка“ и даље се води против 10 лица због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ.

У наведеном предмету првостепеном пресудом донетом дана 11.02.2014. године окривљени Т.М., Д.Б., М.Н. осуђени су на казне затвора у трајању од по 20 година, окривљени Р.М. је осуђен на казну затвора у трајању од 15 година, окр. А.С. је осуђен на казну затвора у трајању од 12 година, окр. С.П. је осуђен на казну затвора у трајању од 10 година, окр. С.М. на казну затвора у трајању од 5 година, окр. С.К. и Б.Б. на казну затвора у трајању од по 2 године, док су окр. Б.Р. и К.В. ослобођени од оптужбе да су извршили кривично дело које је предмет оптужбе.

Наведена пресуда је укинута решењем Апелационог суда у Београду дана 26.02.2015. године и предмет враћен суду на поновно поступање. Поступак се и даље налази у фази главног претреса пред првостепеним судом.

2. Поступак по оптужници Ктрз.бр. 3/19 подигнутој дана 30.12.2019. године против окр. П.В. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ (предмет „Ћушка и Љубенић“) налази се у фази главног претреса. Односи се на догађај у селу Ћушка и спојена је са претходно поднетим оптужницама у истом предмету.

2. Кривични поступак по оптужници Ктрз.бр. 2/15 од 21.01.2016. године познатији као „Сребреница-Кравице“ против окривљених Н.М., А.Г., Ј.П., Б.М., Д.А., Б.М., П.Д. и В.В., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члан 142. став 1. КЗ СРЈ у вези члана 22 КЗ СРЈ још увек се налази у фази главног претреса пред првостепеним судом.

Окривљенима се ставља на терет да су за време унутрашњег (немеђународног) оружаног сукоба на територији Босне и Херцеговине који се водио у периоду од априла 1992. до децембра 1995. године између Војске Републике Српске и Министарства унутрашњих послова Републике Српске с једне,

и Армије Босне и Херцеговине (даље Армије БиХ) и Министарства унутрашњих послова БиХ с друге стране, кршећи правила међународног права, дана 14. јула 1995. године, унутар, испред и у непосредној околини хангара земљорадничке задруге у селу Кравица (даље Хангар Кравица), општина Братунац, Босна и Херцеговина, у својству и на начин ближе описан у диспозитиву оптужнице, према цивилном становништву и лицима која не узимају директно учешће у непријатељствима, мушкарцима, босанским Муслиманима, вршили убиства и то као масовне ликвидације.

Првоокривљени Н.М. је у време извршења дела имао својство командира другог вода 1. чете Центра за обуку Јахорина Специјалне бригаде полиције МУП Републике Српске.

Дана 08. фебруара 2021. године, након што су пред судом испитани судски вештачи, веће Вишег суда у Београду Одељења за ратне злочине одбацило је оптужницу Кт.бр. 2/15 у односу на окривљеног Д.П. због његове процесне неспособности.

У досадашњем току поступка испитани су бројни сведоци и извршен је увид у писане доказе.

3. Поступак по оптужници **Кт.бр. 6/18** подигнутој дана 22.10.2018. године, против окривљеног Ј.Н., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ (предмет „село Суха“), налази се у фази главног претреса пред првостепеним судом.

Окривљеном се ставља на терет да је за време оружаног сукоба у тадашњој Републици БиХ, вођеног између припадника оружаних снага српске, хрватске и бошњачке националности, у периоду од 1992. до 1995. године, као командир чете Моштанице ТО Братунац, кршећи правила међународног права, заједно са групом наоружаних припадника чете Моштанице, ТО Братунац и другим наоружаним припадницима ТО Братунац, дана 10.06.1992. године противправно и без императивне војне потребе присилно раселио око 300 мештана села Суха, из њихових домова. Велики број претреса није одржан услед недоласка сведока.

4. Поступак по оптужници **Кт. бр. 1/19 од 10. маја 2019.** године (предмет „Зворник – Стандард“) покренут је против окр. Д.М. због оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ, тако што је 18.априла 1992. године у објекту у Каракају, општина Зворник и то у згради Технолошког факултета, лишио живота више лица, чија су тела ексхумирана у гробници у Казанбашчи у јулу 2003. године и идентификована. Поступак је у току пред првостепеним судом. Одржано је више главних претреса на којима су испитани сведоци оптужбе, вршен је увид у писане

доказе и испитан је један судски вештак на околност утврђивања процесне способности једног сведока.

5. Поступак по оптужници **Кто.бр. 2/20 од 16.12.2020. године** против окр. Н.М. због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ и даље је у току пред првостепеним судом.

Оптужницом је обухваћено пет различитих догађаја који су се десили на територији АП КИМ у периоду током јуна и јула месеца 1999. године, општина Клина. Окривљеном се ставља на терет да је, као припадник тзв. ОВК, заједно са више НН припадника исте формације, заједнички и по претходном договору, на начин ближе описан у диспозитиву оптужнице, учествовао у убиствима, отмицама, протеривању и насилном одвођењу, физичком злостављању више лица ромске, египатске и српске националности на подручју Рудина, општина Клина, те пљачкању њихове имовине и паљењу кућа.

Поступак се налази у завршној фази пред првостепеним судом и до сада је испитано више сведока предложених од стране Тужилаштва и од стране одбране.

6. Поступак по оптужници **Кто.бр. 3/2020 од 17.09.2020. године** против окривљене В.А. (*предмет Власеница*) води се због постојања оправдане сумње да је извршила кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ налази се и даље у фази главног претреса пред првостепеним судом.

У конкретном случају постоји оправдана сумња да је окривљена, за време рата и немеђународног оружаног сукоба у БиХ, између Војске Републике Српске и Армије Републике БиХ, на територији општине Власеница, поступајући противно правилима међународног права, почетком јуна месеца 1992. године, заједно са још једним лицем, лишила живота 37 цивила мушкараца муслиманске националности, чија тела су ексхумирана дана 30.09.2000. године на истом месту где су та лица и лишена живота.

До сада је испитано више сведока оштећених који су предложени од стране Тужилаштва за ратне злочине, с тим што из процесних разлога, више претреса није одржано током 2022. године.

7. Поступак по оптужници **Кто.бр. 4/20 од 18.09.2020. године** води се против оптуженог Н.С. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ.

Окривљеном се ставља на терет да је за време непосредне ратне опасности, на територији општине **Сребреница и Братунац**, током оружаног сукоба између Армије БиХ и ВРС, у својству војника ВРС, кршећи правила међународног

хуманитарног права, супротно одредбама члана 3 став 1 тачка 4. Женевске конвенције, извршио радњу силовања цивила бошњачке националности, почетком јуна 1992. године у Братунцу, тако што је у напуштеној кући предузео радњу силовања Бошњакиње, која је у ту кућу доведена од стране непознатих наоружаних војника из просторија рудника у месту Сасе, где је била заробљена са члановима своје породице и другим бошњачким цивилима.

Први главни претрес одржан је 29. јануара 2021. године, а у више наврата је поступак отпочињао изнова услед измена у саставу већа, након чега је више главних претреса одложено из процесних разлога (недоласка браниоца, оптуженог, сведока..).

8. Оптужица **Кто.бр. 5/20 подигнута је дана 09.10.2020. године** против окр. Р.К. због постојања оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1. КЗ СРЈ.

У питању је предмет категорије II, који је обухвата 17 различитих догађаја на територији општине Рогатица, у периоду од јуна до септембра 1992. године, у којима је извршен напад на велики број цивилног становништва, у оквиру којих напада су вршена убиства, мучења и нечовечна поступања, наношење патњи и повреда телесног интегритета, расељавање и пресељавање становништва и противзаконита затварања несрпског становништва са подручја општине Рогатица.

Оптужени је у време извршења кривичног дела био високорангирано војно лице, а оправдано је сумњив да је инкриминисане радње предузимао у својству команданта Рогатичке бригаде и Прве подрињске лаке пешадијске бригаде.

Поступак је отпочет 12. марта 2021. године, али је већи број претреса одложен из процесних разлога (недоласка сведока, одсуства члана већа итд.). Због измене у саставу већа, поступак је 13.априла 2022. године отпочет изнова. И даље се налази у фази главног претреса пред првостепеним судом, а до сада је испитано више сведока оптужбе.

9. Оптужница **Кто.бр. 2/21 подигнута је 25. фебруара 2021. године** против Б.Б. и А.Н. због кривичног дела Ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ (*предмет „Сански Мост II“*). Оба оптужена су у време догађаја била високорангирана војна лица. Окривљени Б.Б. је у време извршења кривичног дела био бивши командант Шесте санске бригаде Војске Републике Српске, док је окривљени Н.А. оправдано сумњив да је инкриминисане радње предузимао у својству команданта штаба Територијалне одбране општине Сански Мост. Оба окривљена су у време извршења кривичног дела били чланови Кризног штаба општине Сански Мост.

Поступак је отпочет 28. јуна 2021. године. У више наврата је одложен из процесних разлога, а 31. августа 2022. године поступак је отпочео изнова због измене у саставу већа. До сада је испитано више сведока оптужбе.

Догађаји који су предмет оптужбе односе се на учешће јединица које су биле подређене окривљенима у оружаним нападима на насеља која нису била насељена српским становништвом, у убиствима, противправним затварањима, нападима на цивилне и цивилна насеља и њихово учешће у физичком повређивању лица.

Оптужница против окр. А.Н. одбачена је одлуком суда од 28.06.2021. године, због процесне неспособности окривљеног, на основу одредбе члана 416. став 1. тачка 3. Законика о кривичном поступку. Овај оптужени је током 2022. године преминуо.

10. Поступак по оптужници **Кто.бр. 6/2021** која је потврђена дана 29.12.2021. године води се против М.Ж. због оправдане сумње да је починило кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ. Оптужница је резултат истраге спроведене од стране овог Тужилаштва против лица које је високог војног ранга, а односи се на догађај присилног премештаја цивилног становништва са подручја Сребренице.

Оптужени је оправдано сумњив да је током немеђународног оружаног сукоба, који се водио на територији Босне и Херцеговине у периоду од 1992. године до 1995. године, између оружаних снага муслиманског-бошњачког, српског и хрватског народа, у то време најпре у чину пуковника, а касније у чину генерал-мајора, као комадант Дринског корпуса који се налазио у саставу ВРС, кршио правила међународног права за време оружаног сукоба и то одредбе IV Женевске конвенција и Протокола II, тако што је наредио присилно пресељавање цивилног становништва муслимаско-бошњачке националности са појединих простора који припадају зони одговорности Дринског корпуса и својим наредбама и радњама учествовао у присилном пресељавању цивилног становништва муслиманско-бошњачке националности из заштићене зоне Сребреница.

Оптужница је потврђена од стране суда, а први главни претрес је одржан дана 12.09.2022. године изношењем одбране окривљеног. Након тога, вршен је увид у писане доказе.

Подизању оптужнице у овом предмету претходила је међународна сарадња са Тужилаштвом Резидуалног механизма, које је у претходном периоду доставило обимну документацију, доказе и податке од значаја за овај предмет. Такође, у међувремено се дошло до сазнања да је поступак против овог окривљеног у току и пред судом БиХ, те да у том предмету постоји могућност уступања кривичног гоњења домаћим правосудним органима.

11. Оптужница **Кто.бр. 7/2021** подигнута је **30.12.2022.** године (*предмет „Босански Нови“*) против окр. К.М. и Н.Ж. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1, у вези чл. 22 КЗ СРЈ. Предмет оптужења су догађаји на простору Босне и Херцеговине, на територији општине Босански Нови/Нови Град у којима је лишен живота већи број цивила, од којих су тела појединих ексхумирана и идентификована. Окривљенима се ставља на терет да су током оружаног сукоба немеђународног карактера у Босни и Херцеговини, између Војске Републике Српске с једне стране и Армије Босне и Херцеговине с друге стране, кршећи правила међународног права IV Женевске конвенције о и допунског Протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународних оружаных сукоба, на територији општине Босански Нови/Нови Град, у засеоцима села Масловаре, Алићима и Екићима, оптужени К.М. наредио и вршио убиства цивилног становништва и њихово расељавање, а оптужени Н.Ж. по заповести оптуженог К.М. вршио убиства и расељавање цивилног становништва на начин ближе описан у диспозитиву оптужнице.

Главни претрес је отпочео у септембру 2022. године, а до сада је испитано неколико сведока оптужбе.

12. У поступку по оптужници **Кто.бр. 5/2021** од 18. октобра 2021. године, окривљеном Е.В. ставља се на терет извршење кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144. КЗ СРЈ. Догађај који је предмет оптужнице одиграо се на територији Босне и Херцеговине, а окривљени је оправдано сумњив да је као припадник муслиманских оружаных формација, у периоду од јануара до октобра 1993. године, у импровизованом затвору узгради „ЗОИЛ“ у Горажду, БиХ, у односу на лица која не учествују непосредно у непријатељствима – више оштећених који су били ратни заробљеници, припадници ВРС, заједно са више НН лица, наносио повреде телесног интегритета, вршио мучење, злостављање, застрашивање, нечовечно поступање и повреде личног достојанства.

Тужилаштво за ратне злочине ставило је предлог да се у наведеном предмету, након потврђивања оптужнице од стране Одељења за ратне злочине Вишег суда у Београду, уступи кривично гоњење надлежним органима Босне и Херцеговине у складу са Законом о међународној правној помоћи у кривичним стварима и Уговором између Србије и Босне и Херцеговине о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима. Ова активност у складу је са мерама из Националне стратегије за процесуирање ратних злочина у погледу афирмисања уступања кривичног гоњења и јачања регионалне сарадње.

13. Поступак у предмету „Штрпци“ који се води по оптужници **Кто.бр.1/15** подигнутој дана 10.05.2018. године против Г.Л., Д.В., Љ.В., Д.Ђ. и Ј.Л., због

кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ, у вези чл. 22 КЗ СРЈ. Предмет поступка су догађаји у местима Штрпци, Прелово и Мушићи у којима је 20 лица различитих националности, након отмице на железничкој станици у Штрпцима дана 27.02.1993. године из воза на релацији Београд-Бар, одведено у школу у Прелову где је према њима нечовечно поступано и где су мучени, након чега су камионом превезени до напуштене куће у селу Мушић, испред и око које су оштећени потом лишени живота.

Против окривљеног Љ.В. поступак је обустављен решењем првостепеног суда од 16. августа 2021. године услед његове смрти.

У завршним речима, Тужилаштво је, с обзиром на тежину кривичног дела, предложило да се учиниоцима Г.Л., Д.В. и Ј.Л. изрекну максималне казне затвора у трајању од по 20 година, а окривљеној Д.Ђ. казна затвора у трајању од 10 година.

Према ажурираним информацијама, почетком 2023. године у наведеном предмету донета је првостепена пресуда којом су четири окривљена лица оглашена кривим и осуђена. Окривљени Г.Л., Д.В., Ј.Л. осуђени су на казне затвора у трајању од по 10 година, док је окривљена Д.Ђ. осуђена на казну затвора у трајању од 5 година.

14. Поступак по оптужници **Кто.бр. 4/19 подигнутој дана 30.12.2019. године** против окр. М.Н. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ. Оптужница обухвата 12 различитих догађаја, а окривљеном се ставља на терет да је на начин ближе описан у диспозитиву, за време оружаног сукоба немеђународног карактера у Босни и Херцеговини између Војске Републике Српске са једне стране и Армије БиХ и Хрватског вијећа одбране са друге стране, кршећи правила међународног права, на територији општине Теслић, током лета 1992. године, у јуну и јулу месецу 1992. године, учествовао у наношењу снажног телесног и душевног бола и патње (мучења) цивилима бошњачке националности.

Првостепени поступак у овом предмету се налази у завршној фази.

Напомена: У погледу оптужница које се налазе у фази преиспитивања пред надлежним судом, детаљнији подаци биће доступни за јавност тек након што суд донесе одлуку о њиховом потврђивању и та одлука постане правноснажна.

ПОСТУПЦИ ОКОНЧАНИ У ПРВОМ СТЕПЕНУ ДО 2022. ГОДИНЕ

Током 2022. године неправноснажно је окончано пет поступака вођених по оптужницама Тужилаштва за ратне злочине и сви су завршени осуђујућим пресудама. Распон казни затвора које су изречене учиниоцима варира од две до десет година.

1. Првостепена пресуда донета је у предмету „**Сански мост – Лушци Паланка**“ који се против окривљеног Ј.М. води по оптужници Ктo.бр. 1/17 од 03.04.2017. године због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члан 142. став 1. КЗ СРЈ у вези члана 22. КЗ СРЈ.

Пресуда је донета након поновљеног поступка, до чега је дошло по укидању првостепене пресуде од стране Апелационог суда у Београду. Окривљени је у поновљеном поступку поново оглашен кривим да је, у својству резервног полицајца МУП-а, Српске Републике БиХ, током јуна и јула 1992. године заједно са другим лицима, принудно одводио цивилно становништво несрпске националности из њихових кућа, из насеља Модра, Скуцани Вакуф, Напреље, Лукавице и других околних села са ширег подручја Санског Моста и исте противзаконито затварао у просторије Спомен-музеја у Лушци Паланци, након чега је затворене цивиле телесно повређивао у циљу изнуђивања информација о поседовању оружја и других информација, предузимајући према њима различите увредљиве и понижавајуће поступке у намери доношења великих патњи и повреда телесног интегритета и здравља, услед чега је једно лице преминуло.

Из изреке су изостављене радње противзаконитог одвођења и затварања цивила, као и поједине радње нечовечног поступања које је, према наводима оптужбе, окривљени предузео у односу на четири оштећена лица.

Окривљени је осуђен на казну затвора у трајању од 9 година, а оштећени су ради остваривања имовинско-правног захтева упућени на парницу.

Против ове пресуде Тужилаштво за ратне злочине изјавило је жалбу због одлуке о кривичној санкцији, са предлогом да се окривљени осуди на строжу казну. Жалбу су изјавили и браниоци окривљеног из свих законом прописаних разлога.

Тренутно је пред Апелационим судом у Београду заказан претрес у смислу одредбе члана 449 Законика о кривичном поступку.

2.

Поступак по оптужници **Ктo.1/2021** од **02.02.2021.** године против окривљеног **В.Л. (предмет „Брод на Дрини“)**, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 ст.1 КЗ СРЈ, окончан је дана 16.11.2022. године доношењем првостепене осуђујуће пресуде којом је учиниоцу

изречена казна затвора у трајању од **9 година**. Оптужени је оглашен кривим што је, кршећи правила међународног права, током немеђународног оружаног сукоба на простору Босне и Херцеговине, између оружаних снага Војске Републике Српске и Армије БиХ и ХВО са друге стране, дана 18.08.1992. године лишио живота два цивила муслиманске вероисповести, чији посмртни остаци нису пронађени.

У овом предмету истрага се водила у Босни и Херцеговини, а оптужница је, након што је правноснажно потврђена од Суда БиХ, заједно са списима достављена Тужилаштву за ратне злочине ради преузимања кривичног гоњења.

3.

У поступку по оптужници **Кто.бр. 1/20 од 21.02.2020. године** (предмет „Брчко-логор Расадник“), на главном претресу дана 05.11.2021. године измењена је оптужница тако што се оптужени О.О. сада терети да је у логору у Рахићу радње предузимао према четворици конкретних оштећених лица.

Након спроведеног доказног поступка првостепени суд је окривљеног огласио кривим и осудио на казну затвора у трајању од 5 година. У току је поступак пред Апелационим судом у Београду, по изјављеним жалбама тужиоца за ратне злочине и браниоца окривљеног.

4.

Поступак по оптужници **Кто.бр. 6/2022 од 28. јуна 2022. године** против окр. Д.П. неправноснажно је окончан доношењем првостепене пресуде К.По2 бр. 7/22 од 08.11.2022. године којом је окривљени Д.П. осуђен на казну затвора у трајању од 2 године због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 у вези члана 22 КЗ СРЈ. Оштећени Г.К. је ради остваривања имовинско-правног захтева упућен на парницу.

Окривљени је оглашен кривим да је наведено кривично дело извршио тако што је, током унутрашњег оружаног сукоба који се водио на територији АП КиМ у периоду од фебруара 1998. до краја 1999. године, кршио правила међународног права (из IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12. августа 1949. године и правила II Допунског протокола), те да је половином јуна 1999. године као припадник тзв. ОВК, заједно са више њених НН припадника, насилно одвео цивилно лице, оштећеног Г.К. до своје куће у Ђаковици где је према њему нечовечно поступао, физички га злостављао и телесно повређивао на начин ближе описан у изреци пресуде, да би га након тога остали НН припадници тзв. ОВК превезли у село Бабалоћ, општина Ђаковица, у штаб тзв. ОВК где су други НН припадници тзв. ОВК наставили са злостављањем оштећеног.

5.

Поступак по оптужници **Кто.бр. 2/19 од 26.09.2019.** године против окр. Д.К. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ (*предмет „Калиновик“*), окончан је у првом степену тако што је окривљеног суд осудио на казну затвора у трајању од 9 година, а оштећена је упућена да имовинскоправни захтев остварује у парничном поступку.

Окривљени је оглашен кривим што је у августу месецу 1992. године за време рата у БиХ и немеђународног оружаног сукоба између Армије Републике Босне и Херцеговине и Војске Републике Српске, кршећи правила међународног права, присилио другу особу на сексуални однос.

Наведена пресуда укинута је од стране Апелационог суда у Београду и враћена првостепеном суду на поновно одлучивање. Поновљени поступак је при крају.

Поступци који су правноснажно окончани у периоду од 31.12.2021. године закључно са 31.12.2022. године

1.

Поступак по оптужници **Кто.бр. 10/18 од 24.12.2018.** године против окр. Хусеина Мујановића због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142. ст.1 КЗ СРЈ (предмет *„Храсница“*) о којем је било речи у претходном извештају о оптужбама, правноснажно је окончан.

Првобитно, првостепени поступак по наведеној оптужници био је окончан дана 06. јула 2020. године доношењем пресуде којом је окривљени Мујановић осуђен на казну затвора у трајању од 10 година јер је у периоду од 08. јула 1992. године до 15. октобра 1992. године, за време унутрашњег оружаног сукоба који се водио на територији Републике Босне и Херцеговине (БиХ), између Војске Републике Српске и Армије БиХ, као припадник оружаних снага Армије БиХ, у својству управника војничког притвора оружаних снага Армија БиХ-Илица у Храсници, кршећи правила међународног права, предузимао радње противзаконитог затварања, држећи око 30 лица затворених у војничком притвору оружаних снага армије БиХ, без законског основа и без одлуке надлежног органа, као и да је предузео радње нечовечног поступања и учествовао у наносењу повреда телесног интегритета према цивилима српске националности. Уједно, суд је оштећене упутио да имовинско-правни захтев остварују у парничном поступку. Против наведене одлуке жалбе су изјавили Тужилаштво за ратне злочине и браниоци окривљеног.

Дана 03. фебруара 2021. године Одељење за ратне злочине Апелационог суда у Београду донело је одлуку Кж1 По2 7/20 којом је, због битне повреде одредаба кривичног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, укинуло првостепену пресуду и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење.

По укидању пресуде и враћању на поновни поступак, одржано је више главних претреса и, по налогу другостепеног суда, испитан је одређени број сведока одбране.

Првостепени суд је након спроведеног поновљеног поступка, поново донео пресуду К.По2 бр. 3/21 дана 09.05.2022. године којом је Мујановић Хусеина осудио на казну затвора у трајању од 10 година, а оштећене је упутио да имовинскоправне захтеве остварују у парничном поступку.

Окривљени је оглашен кривим да је предузео радње противзаконитог затварања око 30 цивила, за радњу нечовечног поступања затворених лица и да је учествовао у три различита временски одвојена случаја када је предузео радње издавања наредби и учествовања у nanoшењу повреда телесног интегритета, чиме је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ.

Овај поступак правноснажно је окончан доношењем пресуде Апелационог суда у Београду Кж1 По2 бр. 3/22 дана 22.12.2022. године тако што је делимичним усвајањем жалби окривљеног и његових бранилаца преиначена пресуда К.По2.бр. 3/21 од 09.05.2022. године, па је окривљени оглашен кривим да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст. 1 КЗ СРЈ, и осуђен на казну затвора у трајању од 4 године и 6 месеци у коју му се урачунава време проведено у притвору. Жалба Тужиоца за ратне злочине одбијена је као неоснована.

2.

У поступку по оптужници **Кто.бр.6/20 подигнутој дана 15.12.2020. године** против окривљеног Допуђа Драгана, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ по којој је главни претрес отпочет 2021. године, поступак је окончан 12. маја 2022. године доношењем решења о обустави услед смрти оптуженог.

Предмет оптужења био је догађај у месту Рипач, Босна и Херцеговина, када је у периоду од 24. јуна до прве половине јула 1992. године лишен живота већи број затвореника, цивила муслиманске националности, чији су посмртни остаци пронађени 1997. године у масовној гробници „Бездан – Хргар“.

3.

У поступку по оптужници Ктo.бр. 4/17 од 26.12.2017. године против окривљених Јоје Плавањаца и Здравка Наранџића, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ од чега окр. Здравко Наранџић у помагању, у вези члана 24 КЗ СРЈ („Босанска Крупа 2“), по укидању првостепене одлуке поново је одржан главни претрес. У претходним извештајима дати су подаци у погледу поступања првостепеног и другостепеног суда.

У поновљеном поступку пред првостепеним судом окончан је дана 24. јуна 2021. године а окривљени су оглашени кривим да су радње извршења предузели за време оружаног сукоба на територији Босне и Херцеговине, који се водио између оружаних формација на страни српског, бошњачког и хрватског народа у периоду од 1992. до 1995. године, да су као припадници Војске Републике Српске, кршећи правила међународног права, у првој половини августа 1992. године у просторијама основне школе на територији Општина Босанска Крупа, у којој су држани затворени цивили бошњачке националности, учествовали у лишењу живота 11 лица.

Окривљени Наранџић је оглашен кривим што је у својству стражара био дужан да заштити затворене цивили и онемогући улазак у затворске просторије непозваним лицима, али то није учинио, већ је окривљеном Плавањацу свесно омогућио и помогао да уђе у просторије затвора, који је потом лишено живота 11 лица. Тела убијених цивила су у вечерњим часовима истог дана одвежена из просторија школе, а пронађена су и ексхумирана током 2006. године из природне јаме „Звечарка“ на подручју Лушци Паланке. Окривљени Плавањац је у поновљеном поступку осуђен на казну затвора у трајању од 15 година, док је окривљени Наранџић осуђен на казну затвора у трајању од 7 година. Оштећени су упућени да имовинско-правни захтев остварују у парничном поступку.

На наведену пресуду жалбе су изјавили тужилац за ратне злочине и браниоци окривљених.

Поводом изјављених жалби Апелациони суд у Београду отворио је претрес на основу члана 449 Законика о кривичном поступку, а потом и донео одлуку којом је дана 17.03.2022. године пресудом Апелационог суда у Београду Кж1По2 б. 5/2021 преиначио првостепену пресуду па је окр. Јоја Плавањац осуђен на казну затвора у трајању од 14 година, док је окр. Здравко Наранџић осуђен на казну затвора у трајању од 5 година. Окривљени су ослобођени плаћања трошкова кривичног поступка, док су оштећени упућени на парницу ради остваривања имовинско-правног захтева.

Против правноснажне пресуде Апелационог суда у Београду, Одељење за ратне злочине Кж1-По2 5/21 од 17.03.2022. године поднет је ванредни правни лек-захтев за заштиту законитости.

Захтев су поднели браниоци окривљеног Јоје Плавањца због повреде кривичног закона из члана 439 тачка 2) ЗКП и због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438 став 2. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев, преиначи побијану пресуду и окривљеног ослободи од оптужбе.

Врховни касациони суд донео је пресуду Кзз.РЗ 4/22 дана 07.09.2022. године којом је поднети захтев за заштиту законитости одбио као неоснован.

4.

Кривични поступак по оптужници Кто.бр.7/18 (Кти.12/13) подигнутој дана 23.10.2018. године против окр. Милоша Чајевића (предмет „Брчко 2“) због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ правноснажно је окончан.

Окривљеном се ставља на терет да је, за време унутрашњег (немеђународног) оружаног сукоба, који се у периоду од 1992. године до 1995. године водио на територији Републике Босне и Херцеговине (БиХ), између Војске Републике Српске и Армије БиХ, као припадник интервентног вода резервног састава полиције Брчко, у саставу Војске Републике Српске, кршећи правила међународног права, почев од половине маја до јула 1992. године, према муслиманским цивилима у Брчком, примењивао мере застрашивања, терора и нечовечног поступања и предузимао радње силовања.

У наведеном предмету дана 26. априла 2021. године првостепени суд је донео пресуду К.По2. бр. 9/18 којом је окривљеног због извршења наведеног кривичног дела осудио на казну затвора у трајању од 7 година и 6 месеци, а пошто му је уједно узета као утврђена казна затвора и по другој осуди, осуђен је на јединствену казну затвора у трајању од 10 година.

Дана 04.11.2021. године Апелациони суд у Београду донео је пресуду којом је преиначио пресуду Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине само у погледу одлуке о казни тако што је окривљеном за кривичног дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ утврдио казну затвора у трајању од 5 година, те истовремено му узевши као утврђену казну по пресуди Вишег суда у Сремској Митровици у трајању од 6 година, за друго кривично дело, осудио окривљеног на јединствену казну затвора у трајању од 10 година.

Против наведених пресуда бранилац окривљеног поднео је Врховном касационом суду захтев за заштиту законитости, а исти је у односу на повреду закона из члана 439 тачка 1 ЗКП одбијен, док је у преосталом делу одбачен као

недозвољен (пресуда Врховног касационог суда Кзз.РЗ бр. 2/22 од 15.03.2022. године).

У сваком конкретном поступку који води или заступа оптужницу пред надлежним судом, Тужилаштво даје свој пун допринос да се поступци окончају што ефикасније, поштујући у свему принцип суђења у разумном року.

Тужилаштво преко Службе за информисање и подршку оштећенима и сведоцима, када је то неопходно, остварује комуникацију са Службом за помоћ и подршку сведока при Одељењу за ратне злочине Вишег суда у Београду, како би се правовремено отклониле евентуалне препреке и олакшао долазак сведока на главни претрес. Задатак ових Служби између осталог и јесте да се сведоцима омогући лакши приступ суду и главном претресу. С обзиром на изузетно важну улогу сведока у поступцима за ратне злочине, а са друге стране уважавајући и околност да су они често настањени у другој држави, потребно је увек када је то могуће осигурати њихов долазак.

Нова Национална стратегија за процесуирање ратних злочина предвидела је закључивање и примену посебних споразума на нивоу судова и тужилаштва из региона у области заштите, подршке и помоћи оштећенима, као и учешће судија, тужилаца и запослених у службама подршке оштећенима и сведоцима, са циљем ефикасне примене споразума о сарадњи и унапређења процесне заштите.

У том правцу са Тужитељством Босне и Херцеговине је закључен споразум дана 03.11.2022. године. Ефикасно поступање Тужилаштва за ратне злочине у истрази, као и надлежног суда на главном претресу, у корелацији је са пружањем заштите и подршке сведоцима и оштећенима, јер од њихове спремности да сведоче, да се одазову позиву тужилаштва или суда, у великој мери зависи исход кривичног поступка и она представљају важан услов за квалитетна и ефикасна суђења.

Активности Тужилаштва у наредном периоду биће усмерене на олакшање положаја оштећених и жртава, како у самом поступку кроз чвршћу сарадњу између служби које пружају подршку у суду и тужилаштву, тако и у погледу помоћи оштећенима у остваривању имовинско-правног захтева још током кривичног поступка, што би и према важећим одредбама Законика о кривичном поступку, требало да представља правило, а не изузетак.

Овакав приступ допринеће ефикаснијем процесуирању ратних злочина и бржем решавању оптужби. Циљ је да се оштећени и жртве у што мањој мери излажу поновном поступку пред судом, јер је искуствено утврђено да то може

представљати облик њихове секундарне виктимизације, а то би такође требало да буде остварено кроз активности које предвиђа Национална стратегија за процесуирање ратних злочина у оквиру мере 2.6. - Унапређење механизма за одлучивање о имовинскоправном захтеву у кривичном поступку кроз континуирану примену Смерница за унапређење судске праксе у поступцима за накнаду штете жртвама тешких кривичних дела у кривичном поступку, као и организацију обука носилаца правосудних функција који поступају у предметима ратних злочина на ову тему.

Регионална сарадња

Квалитетно процесуирање учинилаца ратних злочина, подизање и решавање оптужби, не би било могуће без регионалне сарадње.

Као и у претходном периоду, од значаја је поменути да је сарадња са Тужилаштвом Босне и Херцеговине током 2022. године подигнута на највиши ниво.

За квалитетно вођење истрага и заступање оптужби у поступку пред судом, неопходно је осигурати квалитетне доказе, а у поступку за ратне злочине, као што је познато, то су на првом месту сведочења преживелих.

Стога је било неопходно додатно ојачати регионалну сарадњу и у том правцу, па је у контексту реализације активности из Националне стратегије за процесуирање ратних злочина, 03. новембра 2022. године, Тужилаштва за ратне злочине и Тужилаштва Босне и Херцеговине потписан Споразум о разумевању и сарадњи у области подршке сведоцима, оштећенима и жртвама ради њиховог олакшаног учешћа у кривичним поступцима за ратне злочине.

Пружање помоћи у кривичном поступку наставило се и кроз преузимање кривичног гоњења против окривљених лица која имају пребивалиште на територији Републике Србије по испуњењу законом прописаних услова, а по претходно поднетој иницијативи од стране надлежних органа Босне и Херцеговине у складу са важећим прописима којима је регулисано уступање, односно преузимање гоњења.

Као и до сада, било је неопходно предузети важне кораке па је преузимање кривичног гоњења подразумевало континуирану, свакодневну сарадњу кроз достављање документације, доказа и других података који су захтевали детаљну обраду, односно проверу и процену, а потом и уподобљавање са домаћим кривичноматеријалним и кривичнопроцесним прописима, провером одређених података и информација и предузимањем других неопходних процесних радњи које

се захтевају код преузимања кривичног гоњења од надлежних правосудних органа друге државе.

У наредном периоду активности Тужилаштва наставиће се ка афирмисању уступања кривичног гоњења у поступцима који се воде пред Тужилаштом за ратне злочине, будући да Посебан циљ 5. Националне стратегије за процесуирање ратних злочина предвиђа унапређење регионалне и шире међународне сарадње и других механизма у служби транзиционе правде, кроз обраду информација у Тужилаштву за ратне злочине у вези са прикупљањем података који се односе на уступање кривичног гоњења кроз активну и ажурну размену информација са надлежним органима.

Током 2022. године кривично гоњење преузето је у 5 предмета, против 6 лица, а оптужнице су подигнуте након што је Суд Босне и Херцеговине доставио списе предмета ради преузимања кривичног гоњења.

Након провере достављене документације, података и доказа Тужилаштво је, поступајући на основу члана 41. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, преузело кривично гоњење и у смислу члана 47. став 1 наведеног Закона, уредило и подигло оптужнице које су претходно потврђене од стране надлежних судова Босне и Херцеговине у предметима Ктo.бр. 4/22, 5/22, 8/22, 9/22 и 11/22.

За потребе решавања конкретних поступака Тужилаштво је током 2022. године активно учествовало у размени захтева за помоћ, као и у поступцима по замолницама регионалних и других правосудних органа, пре свега из Републике Хрватске и Босне и Херцеговине, у погледу испитивања сведока и оштећених и саслушања окривљених лица за потребе поступака који се воде пред тим тужилаштвима.

Од 01.01.2022. године до 31.12.2022. године Тужилаштво Босне и Херцеговине упутило је Тужилаштву за ратне злочине 52 захтева за помоћ, од чега је удовољено на 34 захтева, 16 захтева се крајем 2022. године налазило у раду, а на 2 захтева није удовољено, јер нису били поднети у складу са прописаним актом о сарадњи.

Од поднетих захтева, 16 представља замолнице за саслушање. У 1 предмету није удовољено замолници, по 7 замолница је одговорено, док се 8 замолница налази у раду.

У истом периоду Тужилаштво за ратне злочине упутило је Тужилаштву Босне и Херцеговине 278 захтева за помоћ, од чега је удовољено на 215 захтева, док на 63 захтева није одговорено.

Када је реч о размени захтева за помоћ са Државним одвјетништвом Републике Хрватске, у извештајном периоду то одвјетништво је упутило Тужилаштву за ратне злочине 31 захтев за помоћ, од чега је удовољено на 16 захтева, 13 захтева се налазило у раду крајем 2022. године, док на 2 захтева није било удовољено.

Од наведеног броја захтева, замолнице су поднете у 5 предмета. Од тога, 1 замолници је удовољено, 3 се налазе у раду, док једној замолници није удовољено.

У истом периоду Тужилаштво за ратне злочине је том одвјетништву упутило 116 захтева за помоћ, од чега је удовољено на 73 захтева, а није одговорено на 43 захтева.

Треба поменути и то да је, ради убрзања предистражних и истражних поступака током 2022. године у Тужилаштву формирана Радна група за рад на предметима који обухватају информације и податке о догађајима везаним за нестала лица.

Задатак групе односи се на прикупљање и утврђивање чињеница од значаја за решавање питања несталих лица у вези са оружаним сукобима на територији бивше СФРЈ и подручју АП КиМ, кроз детаљан преглед документације и предмета у Тужилаштву за ратне злочине у којима су оштећени нестала лица.

Поред послова и задатака који су према законским прописима у надлежности Тужилаштва за ратне злочине, активно се радило и на имплементацији стратешких докумената у области ратних злочина.

Крајем 2022. године усвојена је ревидирана Тужилачка стратегија за истрагу и гоњење ратних злочина (2022-2026) уз коју је донет детаљан акциони план који садржи конкретне мере, активности, рокове за њихово спровођење и носиоце тих активности. Очекује се да ће доследно спровођење мера из ове стратегије у великој мери допринети смањењу броја предистражних и истражних поступака, као и квалитету и повећању броја сопствених оптужница, особито у приоритетним предметима. Праћењем спровођења активности уочиће се евентуални проблеми у раду па ће се приступити проналажењу начина за њихово благовремено отклањање.

Напомена:

Приликом израде извештаја водило се рачуна о примени одредаба Закона о заштити података о личности, Закона о приступу информацијама од јавног значаја и

Законика о кривичном поступку (члан 10.) из ког разлога су објављена само имена и презимена окривљених у односу на које су поступци правноснажно окончани.